

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI
A ZRUČNOSTI MATURANTOV
Z DEJÍN UMENIA**

BRATISLAVA 2012

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 30. 8. 2013
pod číslom 2013-10834/28677:1-0922 s platnosťou od 1. 9. 2013.

1 CIEĽ MATURITNEJ SKÚŠKY

Dejiny umenia ako voliteľný maturitný predmet umožňuje mladým ľuďom estetické osvojovanie umenia ako odrazu spoločenského života, ako prejavu hmotnej i duchovnej kultúry ľudstva prostredníctvom jeho aktívneho vnímania, prežívania, chápania a hodnotenia. Dejiny umenia ako učebný predmet formujú individuálne vnímanie umenia ako špecifickú, ničím nenahraditeľnú formu odrazu skutočnosti vo vedomí človeka, ktorá je rozdielna nielen od vedeckého poznania, ale aj v jednotlivých druhoch umenia navzájom.

Cieľom internej časti maturitnej skúšky z dejín umenia je overiť, do akej miery získané vedomosti, zručnosti a postoje žiakov zodpovedajú požiadavkám učebných osnov a štandardov.

2 CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI

Obsah, rozsah a hĺbku jednotlivých častí maturitnej skúšky z dejín umenia určujú **cieľové požiadavky** na vedomosti a zručnosti žiakov, ktoré obsahujú **11 tematických celkov učiva**:

- pravek,
- starovek,
- stredovek,
- novovek,
- moderné umenie,
- umenie 20. storočia,
- ľudové umenie,
- film a fotografia,
- slovenské výtvarné umenie 19. a 20. storočia,
- vývin hudby v dejinách kultúry,
- dejiny divadla.

V každom tematickom celku je spresnený **obsah a požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov**.

Samotné **požiadavky** neslúžia na zisťovanie a kontrolu vedomostí žiakov. Tvoria len **základ pre zadania** (úlohy) maturitnej skúšky.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti konkrétne vymedzujú, **ktoré vedomosti a zručnosti by mali žiaci počas štúdia získať a vedieť preukázať**.

Prezentovaný dokument je flexibilný a jeho súčasti – obsah aj požiadavky na vedomosti a zručnosti **predstavujú otvorený systém prístupný zmenám na základe potrieb a požiadaviek reálnej školskej praxe**.

2.1 Pravek

Obsah

Výtvarné umenie pravekej spoločnosti, mladší paleolit, neolit a eneolit, bronzová a železná doba. Architektúra, sochárstvo a maliarstvo obdobia praveku. Magický charakter umenia tohto obdobia.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Vedieť urobiť periodizáciu praveku.
- Ovládať všetky obdobia praveku, ktoré boli významné pre umenie.
- Vedieť ku každému obdobiu priradiť konkrétne umenie, ktoré v danom období prevláda.
- Vedieť uviesť logickú spojitosť medzi umením a spôsobom, či podmienkami života a typom náboženstva v praveku.
- Opísať, charakterizovať, časovo zadeliť jaskynnú maľbu. Vymenovať konkrétne náleziská.
- Opísať, charakterizovať, časovo zadeliť pravekú keramiku. Vymenovať jednotlivé typy.

- Opísať, charakterizovať, časovo zadeliť praveké megalitické stavby. Vymenovať konkrétne stavby. Vedieť určiť základné stavebné prvky tohto obdobia a stavebný materiál.
- Opísať, charakterizovať a časovo zadeliť pravekú plastiku, konkrétne praveké venuše. Uviesť materiál, techniku a žáner sochárstva, ktorý sa v tomto období využíva.
- Opísať, charakterizovať a časovo zadeliť pästný klin.

2.2 Starovek

Obsah

Egypt, Stará, Stredná a Nová ríša. Egejské umenie. Staroveké Grécko, archaické, klasické a helenistické obdobie. Staroveký Rím, etruské obdobie, Rímska ríša počas republiky, cisárske obdobie, obdobie kresťanskej antiky. Architektúra, sochárstvo a maliarstvo celého obdobia staroveku.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Vedieť urobiť periodizáciu starovekého Egypta.
- Ovládať vývoj egyptskej architektúry, predovšetkým pohrebnej, v súvislosti s vtedajším náboženstvom a jeho zmenami.
- Vedieť podrobne opísať všetky typy egyptskej pohrebnej architektúry, osobitne pyramídy. Určiť stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Uviesť konkrétne príklady egyptskej pohrebnej architektúry.
- Opísať egyptský chrám a uviesť konkrétny príklad.
- Porovnať egyptskú architektúru so sakrálnou architektúrou Mezopotámie.
- Ovládať všetky znaky egyptského kánonu v maľbe a v sochárstve a vedieť ho uviesť na konkrétnych príkladoch.
- Vedieť urobiť periodizáciu egejského umenia, ako aj rozdeliť ho na základné obdobia.
- Charakterizovať krétsku palácovú architektúru a mykénsku palácovú architektúru.
- Poznať uplatnenie sochárstva, maliarstva a keramiky v egejskom umení.
- Vedieť periodizáciu starovekého Grécka.
- Porovnať charakter egyptskej architektúry s gréckou architektúrou. Uviesť základné odlišnosti a podobnosti.
- Vedieť určiť základné stavebné prvky tohto obdobia a stavebný materiál.
- Vedieť podrobne opísať tri základné slohové poriadky tohto obdobia.
- Opísať a charakterizovať typický grécky chrám v dórskom a iónskom poriadku a uviesť konkrétne príklady.
- Ovládať vývoj gréckeho chrámu od najstarších čias až po obdobie helenistické. Uviesť najvýznamnejších staviteľov.
- Ovládať hlavných gréckych bohov a ich atribúty v súvislosti s umením tohto obdobia, ako aj v súvislosti s inšpiráciou neskorších období.
- Opísať a charakterizovať grécku sochu archaického, klasického a helenistického obdobia. Dať sochu do súvislosti s ideálom starovekého Grécka – kalokagatiou. Uviesť konkrétne príklady, ako aj

najvýznamnejších autorov.

- Uviesť materiál, techniku a žáner sochárstva, ktorý sa v tomto období využíva.
- Opísať, charakterizovať a časovo zadeliť grécke vázové maliarstvo.
- Vedieť urobiť periodizáciu starovekého Ríma.
- Uviesť konkrétne vplyvy a inšpirácie rímskeho antického umenia gréckym antickým umením. Uviesť iné vplyvy a inšpirácie.
- Charakter umenia v starovekom Ríme – rozviesť a dať do súvisu s konkrétnou tvorbou v architektúre, sochárstve a maliarstve.
- Určiť stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Vedieť, aký bol prínos Rimanov v architektúre, sochárstve a maliarstve.
- Vedieť opísať dva typy rímskeho chrámu. Uviesť konkrétny príklad.
- Vedieť vymenovať a opísať oslavné stavby, technické stavby a verejné stavby. Vedieť uviesť konkrétny príklad.
- Vedieť opísať rímsky obytný dom.
- Opísať, charakterizovať a časovo zadeliť rímske sochárstvo. Uviesť materiál, techniku a žáner sochárstva, ktorý sa v tomto období využíva. Uviesť konkrétne príklady.
- Opísať, charakterizovať a časovo zadeliť rímske nástenné maliarstvo.

2.3 Stredovek

Obsah

Rano-kresťanské umenie. Byzantské umenie. Staroruské umenie. Románske umenie. Gotické umenie. Architektúra, sochárstvo a maliarstvo celého obdobia stredoveku.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.3.1 Rano-kresťanské umenie

- Vedieť urobiť periodizáciu rano-kresťanského umenia.
- Vedieť stručne opísať podmienky vzniku tohto umenia a stručne charakterizovať dobu.
- Charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou, vedieť stručne vysvetliť charakter a zmysel kresťanského náboženstva, ako aj pravdepodobné dôvody jeho vzniku.
- Opísať a pomenovať prvé priestory, kde sa stretávali kresťania. Poznať stavebné typy vznikajúce v neskoršej fáze tohto obdobia.
- Vymenovať výtvarné techniky tohto obdobia, vysvetliť ich.
- Uviesť najčastejšie námety výtvarného umenia a vysvetliť ich.
- Uviesť žáner sochárstva, ktorý sa v tomto období spracúva a materiál, ktorý sa využíva.

2.3.2 Byzantské umenie

- Vedieť urobiť periodizáciu byzantského umenia.

- Charakter umenia v Byzancii – rozviesť, dať do súvisu s rímskym, rano-kresťanským, staroruským a románskym umením.
- Určiť stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Poznať prínos byzantského umenia v architektúre. Vedieť, v čom bolo nové.
- Osobitne dobre ovládať vznik a históriu Hagie Sofie, ako aj jej opis z architektonického hľadiska.
- Vedieť vymenovať a vysvetliť výtvarné techniky využívané v maliarstve Byzancie. Uviesť hlavné námety, témy tohto obdobia. Poznať byzantský kánon v zobrazovaní svätcov, Boha, apoštolov.
- Uviesť žáner sochárstva, ktorý sa v tomto období spracúva a materiál, ktorý sa využíva a kde všade sa sochárstvo uplatňuje.

2.3.3 Staroruské umenie

- Vedieť urobiť periodizáciu staroruského umenia.
- Vedieť stručne opísať podmienky vzniku tohto umenia a stručne charakterizovať dobu.
- Charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou.
- Určiť stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Porovnať staroruskú architektúru s architektúrou byzantskou.
- Uviesť konkrétne pamiatky sakrálnej architektúry a opísať ich.
- Vedieť vymenovať základné výtvarné techniky maliarstva staroruského umenia a uviesť hlavného predstaviteľa a jeho dielo.

2.3.4 Románske umenie

- Vedieť urobiť periodizáciu románskeho umenia.
- Vedieť opísať podmienky vzniku tohto umenia a stručne charakterizovať dobu.
- Charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou.
- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Vedieť vymenovať stavebné typy románskeho umenia v sakrálnej architektúre.
- Vedieť opísať románsky chrám.
- Vedieť opísať a charakterizovať svetskú románsku architektúru.
- Uviesť konkrétne príklady pre svetskú aj sakrálnu architektúru.
- Vymenovať výtvarné techniky tohto obdobia, vysvetliť ich.
- Uviesť najčastejšie námety výtvarného umenia.
- Uviesť žánre sochárstva, ktoré sa v tomto období spracúvajú a materiál, ktorý sa využíva a kde sa predovšetkým sochárstvo uplatňuje.

2.3.5 Gotické umenie

- Vedieť urobiť periodizáciu gotického umenia.
- Vedieť opísať podmienky vzniku tohto umenia a stručne charakterizovať dobu.
- Charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou.

- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Vedieť vysvetliť a opísať gotický stavebný systém, najmä vzhľadom na sakrálnu architektúru.
- Ovládať konkrétne príklady gotickej sakrálnej architektúry pre jednotlivé krajiny.
- Vedieť vysvetliť gotickú svetskú pevnostnú architektúru. Uviesť konkrétne príklady.
- Vedieť vymenovať a opísať výtvarné techniky využívané v gotickom maliarstve.
- Uviesť žánre sochárstva, ktoré sa v tomto období spracúvajú a materiál, ktorý sa využíva a kde sa predovšetkým sochárstvo uplatňuje.

2.4 Novovek

Obsah

Renesancia a manierizmus. Barok a rokoko. Architektúra, sochárstvo a maliarstvo celého obdobia novoveku.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.4.1 Renesančné umenie

- Vedieť urobiť periodizáciu renesančného umenia. Vedieť rozdeliť renesančné umenie na tri základné obdobia podľa talianskeho názvoslovia a číslovania. Poznať dôvod takejto periodizácie.
- Vedieť opísať podmienky vzniku tohto umenia a stručne charakterizovať dobu.
- Vedieť porovnať vzťah človeka k náboženstvu v stredoveku so zmenou tohto vzťahu v renesancii. Poznať príčiny tejto zmeny.
- Charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou, uviesť inšpirácie predošlými obdobiami.
- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Poznať a vedieť stručne vysvetliť nové teórie, vedomosti, poznatky z oblasti teórie architektúry a jej uplatnenia v praxi. Uviesť významných predstaviteľov renesančnej architektúry v teoretickej aj praktickej oblasti.
- Poznať a vymenovať najvýznamnejšie architektonické diela, ako aj teoretické práce o architektúre.
- Vedieť vysvetliť jednotlivé znaky renesančnej architektúry na konkrétnom príklade, resp. opísať typickú renesančnú stavbu.
- Charakterizovať sochárstvo tohto obdobia. Vysvetliť a konkretizovať čerpanie a využívanie vedeckých poznatkov umelcami.
- Uviesť žánre sochárstva, ktorý sa v tomto období predovšetkým spracúva a materiály, ktoré sochárstvo v tomto období využíva.
- Určiť znaky renesančnej sochy a vymenovať témy, ktoré sa v renesančnom sochárstve najčastejšie spracúvajú. Uviesť najväčšie osobnosti renesančného sochárstva a ich diela. Najvýznamnejšie diela vedieť opísať.
- Charakterizovať maliarstvo tohto obdobia. Vysvetliť a konkretizovať čerpanie a využívanie vedeckých poznatkov umelcami.
- Uviesť a vysvetliť najznámejšie a najviac využívané výtvarné techniky v renesančnom maliarstve.

- Uviest' témy, ktoré najviac spracúva renesančné maliarstvo.
- Vedieť, v čom je nóvum renesančného maliarstva v porovnaní s predošlými obdobiami.
- Uviest' najväčšie osobnosti renesančného maliarstva, ich život a dielo. Najvýznamnejšie diela vedieť opísať.
- Charakterizovať a časovo zaradiť obdobie manierizmu.
- Porovnať architektúru, sochárstvo a maliarstvo obdobia manierizmu s umením renesancie.
- Uviest' umelcov obdobia manierizmu a ich diela.
- Vedieť uviesť znaky manieristickej maľby, sochárstva a architektúry.

2.4.2 Barokové umenie

- Vedieť urobiť periodizáciu barokového umenia.
- Vedieť vysvetliť pôvod pojmu barok.
- Vedieť opísať podmienky vzniku tohto umenia a charakterizovať dobu.
- Charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou a s náboženstvom.
- Porovnať prejavovanie sa barokového umenia v jednotlivých krajinách (Rakúsko a Taliansko, Francúzsko, Nizozemsko).
- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Vedieť uviesť a vysvetliť základné znaky barokovej architektúry.
- Uviest' hlavných predstaviteľov barokovej architektúry v jednotlivých krajinách a ich najvýznamnejšie sakrálne a svetské diela.
- Vedieť uviesť hlavné znaky barokového sochárstva, témy a materiál, ktoré toto obdobie využíva a spracúva.
- Ovládať hlavných predstaviteľov barokového sochárstva a ich najvýznamnejšie diela.
- Vedieť charakterizovať barokové maliarstvo. Uviest' hlavné znaky barokovej maľby.
- Vedieť vymenovať témy, ktoré barokové maliarstvo spracúva.
- Vedieť vymenovať a vysvetliť výtvarné techniky, ktoré využíva barokové maliarstvo a konkretizovať na príklade.
- Uviest' hlavných predstaviteľov barokového maliarstva a uviesť ich najvýznamnejšie diela.
- Charakterizovať holandskú maliarsku realistickú školu, uviesť jej hlavných predstaviteľov a ich diela.
- Stručne charakterizovať rokoko. Porovnať toto obdobie s obdobím barokovým – nájsť odlišnosti a podobnosti.
- Uviest' konkrétne architektonické, sochárske a maliarske pamiatky tohto obdobia.

2.5 Moderné umenie

Obsah

Klasicizmus. Romantizmus. Realizmus. Impresionizmus. Symbolizmus. Secesia. Architektúra, sochárstvo a maliarstvo celého obdobia.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.5.1 Umenie klasicizmu

- Ovládať periodizáciu obdobia klasicizmu.
- Vedieť vysvetliť pôvod pojmu klasicizmus.
- Vedieť opísať podmienky vzniku tohto umenia a charakterizovať dobu.
- Charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou.
- Vedieť dobre opísať a vysvetliť pojem *akademizmus*.
- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Vedieť uviesť a vysvetliť základné znaky klasicistickej architektúry.
- Poznať presne hlavné inšpirácie klasicistickej architektúry.
- Uviesť hlavných predstaviteľov klasicistickej architektúry v jednotlivých krajinách a ich najvýznamnejšie sakrálne a svetské diela.
- Ovládať základné heslo modernej architektúry.
- Vedieť vymenovať materiály, ktoré využíva moderná architektúra.
- Vedieť vymenovať a opísať prvé moderné typy stavieb.
- Poznať konkrétne príklady modernej architektúry z obdobia klasicizmu.
- Vedieť uviesť hlavné znaky sochárstva klasicizmu, témy a materiál, ktoré toto obdobie využíva a spracúva.
- Ovládať hlavných predstaviteľov sochárstva klasicizmu a ich najvýznamnejšie diela.
- Vedieť charakterizovať maliarstvo klasicizmu. Uviesť hlavné znaky klasicistickej maľby.
- Vedieť vymenovať témy, ktoré maliarstvo spracúva.
- Uviesť hlavných predstaviteľov maliarstva klasicizmu a uviesť ich najvýznamnejšie diela.
- Osobitne ovládať život a dielo španielskeho maliara Francisca Goyu.

2.5.2 Umenie romantizmu

- Ovládať periodizáciu obdobia romantizmu.
- Vedieť vysvetliť pôvod pojmu *romantizmus*.
- Vedieť opísať podmienky vzniku tohto umenia a charakterizovať dobu.
- Charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou.
- Vedieť dobre opísať a vysvetliť pojem *akademizmus*.
- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Vedieť uviesť základné inšpirácie romantickej architektúry. Ovládať, ako sa nazývali umelecké slohy tohto obdobia vo všeobecnosti a vedieť uviesť dôvod.
- Vedieť vysvetliť pojmy *historizmus*, *neogotika*, *purizmus*.
- Vedieť vymenovať a opísať príklady romantickej architektúry v jednotlivých krajinách a mená ich autorov.

- Uviesť heslo modernej architektúry pochádzajúce z obdobia klasicizmu.
- Vedieť, k akým technickým zmenám dochádza v oblasti modernej architektúry.
- Vedieť vymenovať materiály využívané na stavby v modernej romantickej architektúre.
- Vedieť uviesť, ako sa odráža rozvoj modernej architektúry v praxi.
- Vedieť vymenovať a opísať najvýznamnejšie pamiatky romantickej modernej architektúry a mená autorov týchto stavieb.
- Vedieť uviesť hlavné znaky sochárstva, témy a materiál, ktoré toto obdobie využíva a predovšetkým žánre, ktoré spracúva.
- Vedieť charakterizovať maliarstvo romantizmu. Uviesť hlavné znaky romantickej maľby.
- Vedieť vymenovať témy, ktoré romantické maliarstvo spracúva.
- Uviesť hlavných predstaviteľov maliarstva romantizmu v jednotlivých krajinách, uviesť a opísať ich najvýznamnejšie diela.
- Vedieť vysvetliť pojmy *plenérová maľba*, *ruinové maliarstvo*, *preromantici*, *Nazaréni*.
- Osobitne ovládať francúzske romantické maliarstvo, predovšetkým život a dielo Eugena Delacroix.

2.5.3 Umenie realizmu

- Ovládať periodizáciu obdobia realizmu.
- Vedieť opísať podmienky vzniku tohto umenia a charakterizovať ho.
- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Vedieť uviesť inšpirácie, ktoré pribúdajú v architektúre v realizme. Ovládať, ako sa nazývali umelecké slohy tohto obdobia vo všeobecnosti a vedieť uviesť dôvod.
- Vedieť vysvetliť pojmy *historizmus*, *eklekticismus*.
- Ovládať a vedieť vymenovať nové typy moderných stavieb. Vedieť uviesť konkrétne príklady.
- Uviesť príčiny výstavby mrakodrapov, spôsob ich výstavby. Vedieť názov a autora prvého mrakodrapu vôbec, ako aj rok jeho postavenia a mesto, v ktorom bol postavený.
- Poznať najvýznamnejšieho staviteľa mrakodrapov a jeho školu.
- Poznať podrobnosti okolo výstavby Eifelovej veže v Paríži.
- Poznať podrobnosti okolo výstavby Krištáľového paláca v Hyde parku.
- Ovládať hlavných predstaviteľov sochárstva realizmu, ich diela a vedieť stručne vysvetliť charakter sochárstva v realizme. Osobitne vedieť opísať dielo Augusta Rodina a Sochu Slobody.
- Vedieť charakterizovať maliarstvo realizmu. Uviesť hlavné znaky maľby v realizme.
- Vedieť vymenovať témy, ktoré maliarstvo tohto obdobia spracúva.
- Uviesť hlavných predstaviteľov maliarstva realizmu v jednotlivých krajinách, uviesť a opísať ich najvýznamnejšie diela.
- Vedieť vysvetliť, alebo opísať pojmy *Salón odmietnutých*, *Barbizonská škola*, *naturalizmus* a *Peredvižnici*.

2.5.4 Impresionizmus

- Ovládať periodizáciu impresionizmu.
- Vedieť vysvetliť širšie pojem *impresionizmus*.
- Vedieť charakterizovať maliarstvo impresionizmu. Uviesť hlavné znaky impresionistickej maľby.
- Vedieť vymenovať témy, ktoré maliarstvo obdobia impresionizmu spracúva.
- Uviesť hlavných predstaviteľov maliarstva impresionizmu vo Francúzsku a v Anglicku, uviesť a opísať ich najvýznamnejšie diela.
- Vedieť vysvetliť pojem *neoimpresionizmus*. Uviesť hlavných predstaviteľov tohto smeru a ich diela.
- Vedieť vysvetliť pojem *postimpresionizmus*. Uviesť hlavných predstaviteľov, charakterizovať a uviesť znaky tvorby pri každom osobitne, uviesť ich diela a opísať ich.

2.5.5 Secesia

- Vedieť uviesť periodizáciu secesie.
- Charakterizovať secesiu v súvislosti s dobou.
- Vedieť vysvetliť, resp. preložiť pojem *secesia*.
- Charakterizovať secesiu ako umelecký sloh. Vedieť vymenovať hlavné znaky tohto slohu, uviesť inšpirácie pre secesné umenie.
- Vedieť uviesť hlavné znaky secesnej architektúry, vymenovať typy materiálov, ktoré sa využívajú pri stavbe.
- Uviesť hlavných predstaviteľov secesnej architektúry a uviesť ich dielo.
- Osobitne ovládať život a dielo Antonia Gaudího.
- Vedieť vymenovať hlavné znaky secesnej maľby.

2.5.6 Symbolizmus

- Vedieť vysvetliť pojem *Nabisti*, resp. smer *symbolizmus*. Uviesť ich program a ideu tohto smeru. Vymenovať hlavných predstaviteľov a ich diela.
- Vedieť vymenovať druhy úžitkového umenia, ktoré sa uplatňujú, alebo aj prvýkrát objavujú v secesii. Uviesť hlavných predstaviteľov úžitkového umenia.
- Osobitne sa venovať životu a dielu Alfonza Muchu.

2.6 Umenie 20. storočia

Obsah

Parižska škola. Fauvizmus. Kubizmus. Dadaizmus. Surrealizmus. Expresionizmus. Futurizmus. Abstraktné umenie. Pop-art, Op-art. Naivné umenie. Maliarstvo v období 20. storočia v rámci jednotlivých smerov.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.6.1 Parížska škola

- Vedieť uviesť periodizáciu parížskej školy.
- Vedieť charakterizovať parížsku školu ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Postupne vymenovať troch hlavných predstaviteľov parížskej školy a uviesť ich diela.
- Osobitne sa zamerať na život a dielo Marca Chagalla.

2.6.2 Fauvizmus

- Ovládať periodizáciu fauvizmu.
- Vedieť charakterizovať fauvizmus ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vedieť vysvetliť a preložiť pojem *fauvizmus*. Odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Uviesť témy, ktoré najčastejšie spracúvajú, ako aj farby, ktoré najviac používajú.
- Uviesť hlavných predstaviteľov a ich dielo.
- Osobitne ovládať život a dielo Henriho Matissa.

2.6.3 Kubizmus

- Ovládať periodizáciu kubizmu.
- Vedieť charakterizovať kubizmus ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vedieť vysvetliť a preložiť pojem *kubizmus*.
- Vedieť charakterizovať spôsob tvorby kubistov.
- Osobitne vysvetliť *analytický kubizmus*.
- Vysvetliť techniku *koláže* a dať ju do súvislosti s tvorbou kubistov.
- Osobitne vysvetliť *syntetický kubizmus*.
- Uviesť hlavných predstaviteľov tak analytického, ako aj syntetického kubizmu. Vedieť vymenovať a opísať ich najvýznamnejšie diela.
- Osobitne ovládať život a dielo Pabla Picassa.

2.6.4 Dadaizmus

- Ovládať periodizáciu dadaizmu.
- Vedieť charakterizovať dadaizmus ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vedieť vysvetliť a preložiť pojem *dadaizmus*. Odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Poznať miesto vzniku a hlavného iniciátora tohto smeru.
- Opísať uplatnenie dadaizmu v literatúre a v divadle.

- Vedieť vymenovať a vysvetliť výtvarné techniky, ktoré využívajú dadaisti.
- Vedieť vysvetliť pojem *ready-made*.
- Vedieť vymenovať predstaviteľov dadaizmu v jednotlivých krajinách, určiť a opísať ich diela.

2.6.5 Surrealizmus

- Ovládať periodizáciu surrealizmu.
- Vedieť charakterizovať surrealizmus ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vedieť vysvetliť a preložiť pojem *surrealizmus*. Odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Vedieť vymenovať zakladateľa surrealizmu a jeho hlavných predstaviteľov aj s dielom.
- Osobitne ovládať život a dielo Salvadora Dalího.
- Vedieť vysvetliť pojmy *psychický automatizmus* a *snový surrealizmus*.

2.6.6 Expresionizmus

- Ovládať periodizáciu expresionizmu.
- Vedieť charakterizovať expresionizmus ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vedieť vysvetliť a preložiť pojem *expresionizmus*. Odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Vedieť charakterizovať spôsob tvorby expresionistov, vymenovať témy, ktoré spracúvali a farby, ktoré používali.
- Ovládať rozdelenie expresionistov na dve hlavné expresionistické skupiny. Vedieť zaradiť do týchto skupín všetkých významných predstaviteľov.
- Osobitne ovládať život a dielo Edwarda Muncha.

2.6.7 Futurizmus

- Ovládať periodizáciu futurizmu.
- Vedieť charakterizovať futurizmus ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vedieť vysvetliť a preložiť pojem *futurizmus*. Odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Vedieť charakterizovať spôsob tvorby expresionistov a vymenovať témy, ktoré spracúvali.
- Vedieť opísať uplatnenie futurizmu v poézii.
- Uviesť zakladateľa futurizmu, hlavných predstaviteľov a ich diela.

2.6.8 Abstraktné umenie

- Vedieť urobiť periodizáciu abstraktného umenia.
- Vedieť charakterizovať abstraktné umenie ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vedieť vysvetliť a preložiť pojem *abstrakcia*. Odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.

- Vedieť charakterizovať spôsob tvorby predstaviteľov abstrakcie.
- Ovládať dielo Vasilija Kandinského ako hlavného a prvého veľkého predstaviteľa abstraktného umenia.
- Vedieť vysvetliť smery (*suprematizmus, konštruktivizmus, neoplasticizmus*), ktoré sa rozvinuli v duchu abstraktného umenia, vymenovať hlavných predstaviteľov týchto smerov a uviesť ich diela.

2.6.9 Pop-art

- Ovládať periodizáciu pop-artu.
- Vedieť charakterizovať pop-art ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vedieť vysvetliť a preložiť pojem *pop-art*. Odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Vedieť charakterizovať spôsob tvorby predstaviteľov pop-artu a vymenovať témy, ktoré spracúvali, techniky, ktoré využívali.
- Poznať hlavných predstaviteľov a ich diela, najmä v USA a v Anglicku.
- Osobitne ovládať život a dielo Andyho Warhola.

2.6.10 Op-art

- Vedieť vysvetliť pojem *op-art*. Poznať hlavného predstaviteľa tohto smeru a jeho dielo.

2.6.11 Naivné umenie

- Ovládať periodizáciu naivného umenia.
- Vedieť charakterizovať naivné umenie ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vedieť vysvetliť pojem *naivné umenie*. Odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Vedieť charakterizovať spôsob tvorby predstaviteľov naivného umenia a vymenovať znaky tvorby predstaviteľov naivného umenia a témy, ktoré spracúvali, farby, ktoré používali.
- Poznať hlavných predstaviteľov naivného umenia a ich diela.
- Osobitne ovládať tvorbu Henriho Rousseaua.

2.7 Ľudové umenie

Obsah

Architektúra, výtvarné umenie, úžitkové umenie, ľudová slovesnosť, pieseň, ľudové tradície, skanzeny, ľudové slávnosti, prehliadky, súťaž, súbory.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Vedieť rozdeliť a opísať ľudovú architektúru podľa regiónov. Vedieť určiť materiál, ktorý sa v jednotlivých regiónoch používal a vedieť uviesť dôvod.
- Vymenovať najvýznamnejšie zachované pamiatky ľudovej architektúry na Slovensku (dediny, skanzeny).
- Vedieť opísať typický interiér domu typu ľudovej architektúry.

- Vedieť vymenovať jednotlivé typy ľudových remesiel.
- V prípade keramiky vedieť pomenovať niekoľko základných druhov.
- V prípade ľudového odevu vedieť vymenovať materiál, ktorý sa na jeho tvorbu používal.
- Vedieť vymenovať niekoľko základných druhov ľudových krojov.
- Osobitne opísať jeden typický mužský kroj a jeden typický ženský kroj.
- Vedieť opísať rezbárske ľudové umenie, vymenovať témy, spôsob, akým sa drevo spracúvalo a čo sa najčastejšie z dreva vyrezávalo.
- Podobne opísať aj ostatné ľudové remeslá: čipka, výšivka, kameň, kov, prútie, slama, koža.
- V rámci sviatkov a slávností vedieť opísať niektorý sviatok (napr. Veľká noc). Čo sa pieklo na Veľkú noc, ako sa zdobil dom na Veľkú noc. Aké zvyky, obyčaje a povery sú s ňou spojené. Aké piesne, riekanky, či rečňovanky patria ku tomuto sviatku.
- Podobne možno opísať aj Vianoce, Štedrý deň, vítanie jari, pohrebné obrady, svadobné obrady a iné.
- Ku každému sviatku prináležia nejaké určité piesne, tance, obrady, zvyky, obyčaje.
- Vedieť vymenovať ľudové hudobné nástroje.
- Vedieť vymenovať najvýznamnejšie slávnosti a súťaže uchovávajúce svojím obsahom slovenské ľudové umenie.
- Vedieť vymenovať niekoľko najznámejších ľudových tanečných a speváckych súborov.

2.8 Film a fotografia

Obsah

Film. Fotografia. Dejiny filmu a fotografie. Výrazové prostriedky filmu a fotografie. Najvýznamnejší predstavitelia filmu a fotografie.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.8.1 Film

- Ovládať periodizáciu filmového umenia.
- Ovládať stručný prehľad dejín filmu od vzniku až po súčasnosť. Osobitne ovládať grotesku, jej tvorbu, hlavné znaky, hlavných predstaviteľov a ich najznámejšie filmové grotesky.
- Vedieť vymenovať a vysvetliť jednotlivé výrazové prostriedky filmu.
- Vedieť vymenovať a charakterizovať jednotlivé filmové žánre.
- Poznať najvýznamnejších predstaviteľov filmového umenia od najstarších čias až po súčasnosť.

2.8.2 Fotografia

- Ovládať periodizáciu fotografického umenia.
- Ovládať stručný prehľad dejín fotografie od jej vzniku až po súčasnosť.
- Vedieť vymenovať druhy fotografie a vysvetliť ich.
- Vedieť vymenovať a vysvetliť výrazové prostriedky fotografie.

- Poznať najvýznamnejších predstaviteľov fotografie od najstarších čias až po súčasnosť.

2.9 Slovenské výtvarné umenie 19. a 20. storočia

Obsah

Slovenské výtvarné umenie v období romantizmu. Slovenské výtvarné umenie v období realizmu. Slovenské výtvarné umenie v 20. storočí. Architektúra, sochárstvo a maliarstvo celého obdobia romantizmu, realizmu a 20. storočia na Slovensku.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Ovládať periodizáciu slovenského výtvarného umenia v romantizme.
- Vedieť opísať obdobie, v ktorom sa rodí slovenské výtvarné umenie, vedieť ho dať do súvisu s národným hnutím na čele s Ľ. Štúrom.
- Vedieť uviesť, čo sa uplatňuje v slovenskej architektúre obdobia romantizmu a prečo. V tomto období dochádza tiež k reštaurovaniu pamiatok. Vedieť vymenovať konkrétne príklady takéhoto reštaurovania.
- Poznať meno a dielo aspoň jedného predstaviteľa architektúry obdobia romantizmu na Slovensku.
- V tomto období sa aj na Slovensku objavujú technické a inžinierske stavby. Vedieť uviesť a opísať konkrétne inžinierske stavby, ktoré vznikli u nás v období romantizmu.
- Poznať situáciu v slovenskom sochárstve v období romantizmu.
- Ovládať dielo J. J. Stundera a J. Cauczika.
- Vedieť charakterizovať slovenskú národnú maliarsku školu. Uviesť jej hlavných predstaviteľov a ich diela.
- Podrobne charakterizovať život a dielo P. M. Bohúňa a J. B. Klemensa.
- Ovládať periodizáciu slovenského výtvarného umenia v realizme.
- Stručne vedieť charakterizovať toto obdobie.
- Vedieť charakterizovať architektúru tohto obdobia.
- Ovládať a vedieť vymenovať a opísať nové typy budov, ktoré sa stavajú v období realizmu.
- V tomto období vznikajú aj prvé priemyselné objekty. Vedieť uviesť konkrétne príklady.
- V tomto období, tak ako v romantizme, dochádza k reštaurovaniu pamiatok, vedieť uviesť konkrétne príklady.
- Vedieť uviesť aspoň jedného predstaviteľa architektúry realizmu a jeho dielo.
- Vedieť uviesť troch najvýznamnejších predstaviteľov sochárstva na Slovensku v realizme. Poznať a vedieť charakterizovať ich dielo.
- Vedieť stručne charakterizovať maliarstvo v období realizmu.
- Poznať a vedieť charakterizovať dielo bratov Klimkovičovcov a ich súkromnú maliarsku školu.
- Ovládať mená, diela, témy a techniky ostatných významných autorov obdobia realizmu (J. Bencúr, Ľ. Csordák, Vojtech Angyal, D. Skutecký...).
- Osobitne ovládať život a dielo L. Medňanského a J. Hanulu.
- Ovládať periodizáciu slovenského výtvarného umenia v realizme.

- Stručne vedieť charakterizovať toto obdobie, z hľadiska spoločensko-historického, z hľadiska tém, ktoré autori spracúvajú, ako sa tieto témy menia po druhej svetovej vojne.
- Poznať a vedieť vymenovať najvýznamnejších predstaviteľov tohto obdobia a ich dielo.
- Vedieť dať jednotlivých významných slovenských autorov do súvisu so svetovými avantgardnými smermi 20. storočia.
- Stručne vedieť charakterizovať architektúru a sochárstvo 20. storočia.

2.10 Vývin hudby v dejinách kultúry

Obsah

Praveká hudba. Staroveká hudba. Stredoveká hudba. Renesančná hudba. Baroková hudba. Hudba klasicizmu. Hudba 19. storočia. Hudba 20. storočia.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Praveká hudba.
- Poznať prvé hudobné prejavy pravekého človeka.
- Vedieť vysvetliť magický a synkretický charakter hudby praveku.
- Vedieť vysvetliť pojmy *tónová a bubnová reč*.
- Vedieť vymenovať, charakterizovať a opísať najznámejšie nástroje obdobia praveku.
- Vedieť vymenovať funkcie hudby v období praveku.
- Staroveká hudba.
- Rozdeliť hudbu staroveku na starovekú orientálnu hudbu a antickú hudbu.
- Staroveká orientálna hudba.
- Stručne vedieť charakterizovať hudbu, jej charakter a funkciu v starovekom Egypte v Mezopotámii, v Indii a v Číne.
- Vedieť vymenovať staroveké hudobné nástroje používané v týchto krajinách, opísať a charakterizovať ich.
- Vedieť vysvetliť staroveký čínsky a indický hudobný systém.
- Antická hudba.
- Staroveké Grécko.
- Vedieť vysvetliť pojem *músiké* v chápaní starovekých Grékov.
- Opísať a vysvetliť súvis hudby s gréckou mytológiou.
- Ovládať mýty týkajúce sa gréckych bohov významných z hľadiska hudobného (Apolón, Dionýzos).
- Poznať a vedieť opísať Pýtijské slávnosti, ktoré sa v Grécku každoročne konali na počesť boha Apolóna.
- Poznať a vedieť opísať slávnosti na počesť boha Dionýza, tzv. Dionýzie. Vedieť povedať, čo sa vyvinulo v neskoršom období z Dionýzií, čo bolo dôležité predovšetkým pre divadelné umenie.
- Vedieť vymenovať najvýznamnejšie grécke staroveké hudobné nástroje.
- Vedieť stručne vysvetliť starovekú grécku hudobnú teóriu, ktorú vyvinul grécky filozof Pytagoras a jeho

žiaci.

- Vedieť vymenovať typy starogréckych stupníc.
- Vedieť určiť hlavné funkcie hudby v starovekom Ríme, určiť obľúbené nástroje používané v starovekom Ríme a menovať známych vládarov, ktorí boli hudobníkmi.
- Stredoveká hudba.
- Rozdeliť hudbu stredoveku na románsku a gotickú.
- Románska hudba.
- Vedieť opísať začiatky a vývoj *jednohlasnej liturgickej hudby* (gregoriánsky chorál, omša a jej časti).
- Vedieť charakterizovať svetskú jednohlasnú hudbu románskeho obdobia.
- Gotická hudba.
- Vedieť vymenovať a vysvetliť viachlasné hudobné druhy gotickej hudby.
- Opísať a stručne vysvetliť tzv. *neumovu notáciu*.
- Opísať vznik a vývoj *francúzskej rytierskej piesne* (témy, štruktúra rytierskej piesne, konkrétny príklad).
- Opísať začiatky *gotického trojhlasu*.
- Renesančná hudba.
- Vedieť charakterizovať renesančnú hudbu.
- Vedieť vymenovať funkcie renesančnej hudby.
- Poznať renesančné hudobné nástroje.
- Poznať a vedieť vysvetliť dva najvýznamnejšie hudobné druhy renesancie - *madrigal* a *chanson*.
- Poznať dvoch najvýznamnejších predstaviteľov chansonov a madrigalov.
- Osobitne ovládať tvorbu Orlanda di Lassa a G. P. da Palestrina.
- Baroková hudba.
- Vedieť vymenovať charakteristické znaky barokovej hudby a určiť jej pôvod.
- Vedieť urobiť rozdelenie barokovej hudby na dva základné druhy: 1. *dvorno-aristokratickú*, 2. *cirkevno-duchovnú*.
- Vedieť vymenovať funkcie barokovej hudby.
- Vedieť vymenovať a vysvetliť základné druhy barokových skladieb, predovšetkým *operu* a *balet*.
- Vedieť rozdeliť operu na dva základné druhy: *opera buffa* a *opera seria*. Vedieť ich vysvetliť.
- Vedieť vysvetliť princíp *barokovej polyfónie*.
- Vysvetliť *dur-molový systém*, ktorý sa začína používať prvýkrát v baroku.
- Vymenovať a opísať typické hudobné barokové nástroje.
- Poznať najvýznamnejších skladateľov obdobia baroka a ich dielo (Bach, Händel, Vivaldi).
- Poznať najvýznamnejšie hudobné centrá barokovej hudby.
- Hudba klasicizmu.
- Vedieť rozdeliť hudobný klasicizmus na dve základné obdobia: 1. raný klasicizmus, 2. vrcholný

viedenský klasicizmus (Haydn, Mozart, Beethoven).

- Vedieť obidve obdobia charakterizovať, určiť pri obidvoch hlavné centrum hudobného diania, hlavných predstaviteľov a ich dielo.
- Vedieť vymenovať funkcie hudby v klasicizme.
- Vedieť vymenovať charakteristické znaky hudby klasicizmu.
- Vedieť vymenovať hudobné druhy klasicizmu a baroka a rozdeliť ich na inštrumentálne a vokálne.
- Vedieť vysvetliť niektoré vybrané hudobné druhy: menuet, sonáta, sonatina, kantáta, symfónia, inštrumentálny koncert, concerto grosso, concertino, serenáda.
- Hudba 19. storočia (romantizmus).
- Vedieť uviesť charakteristické znaky hudby romantizmu.
- Vedieť rozdeliť hudobný romantizmus na raný (vlastný) a novoromantizmus.
- Obidve obdobia vedieť charakterizovať, uviesť hlavných predstaviteľov týchto období a ich diela.
- Vedieť vymenovať nové hudobné druhy, ktoré vznikajú v romantizme (programová hudba: fantázia, rapsódia, symfonická báseň).
- Vedieť charakterizovať programovú hudbu, symfonickú tvorbu tohto obdobia a nové progresívne formy.
- Poznať vývoj romantickej opery v ranom období (Weber, Wagner, Verdi). Vedieť porovnať tvorbu Richarda Wagnera (*gesamtkunstwerk, reforma opery*) a Giuseppe Verdiho (odsun *bel canta* pre väčší priestor dramatickému prejavu, väčšia psychologizácia postáv, lepšie prepracovanie zápletiiek, mohutný orchester, bohatý zbor, balet).
- Vedieť vymenovať hlavných predstaviteľov národnej hudby a ich diela v jednotlivých krajinách.
- Poznať meno najvýznamnejšej budovy opery, ktorá vzniká v období romantizmu (La Scala) a najslávnejšie mená, ktoré sa s ňou spájajú (Verdi, Toscanini, Paganini).
- Poznať ruskú hudobnú školu „Mocná hŕstka“ a jej hlavných predstaviteľov.
- Vedieť vysvetliť pojem *verizmus* v súvislosti s hudbou druhej polovice 19. storočia.
- Vedieť uviesť hlavných predstaviteľov hudby verizmu.
- Vedieť vysvetliť pojem *absolútna hudba*.
- Charakterizovať nový hudobný druh - operetu. Vedieť rozlíšiť parížsku operetu a viedenskú operetu. Uviesť hlavných predstaviteľov parížskej aj viedenskej operety a ich dielo (napr. Johann Strauss ml.).
- Hudba 20. storočia.
- Vedieť vymenovať, charakterizovať, uviesť hlavných predstaviteľov a ich diela, hlavných hudobných smerov 20. storočia. (Neoromantizmus, impresionizmus, expresionizmus, neoklasicizmus.)
- Hudba na prelome 19. – 20. storočia – impresionizmus (C. Debussy).
- Podoby expresionizmu v 20. storočí (neofolklorizmus – I. Stravinskij, dodekafónia – A. Schönberg).
- Neoklasicizmus.

2.11 Dejiny divadla

Obsah

Pravek – prvé formy divadla. Starovek. Divadlo v starovekom Egypte, antickom Grécku a Ríme. Stredoveké divadlo. Renesančné divadlo. Barokové divadlo. Divadlo v období od baroka po preromantizmus. Divadlo v 19. storočí. Premeny divadla v 20. storočí. Divadlo po II. svetovej vojne.

Požiadavky na vedomosti

- Pravek – prvé formy divadla.
- Poznať súvis medzi umením pravekého človeka a jeho bojom o prežitie. Vedieť ho vysvetliť a opísať v súvislosti s divadlom.
- Vedieť vysvetliť kultový a magický charakter umenia (divadla) v praveku.
- Poznať prvý dôvod používania „masky“ človekom.
- Vedieť vysvetliť pojem *mimézis*.
- Starovek.
- Divadlo v starovekom Egypte.
- Poznať dramatický papyrus, tzv. „Knihu mŕtvych“, ktorý sa vďaka svojmu charakteru dá považovať za prvý scenár.
- Ovládať ostatné prejavy divadelnej činnosti v Egypte (prví herci z povolania, masky, pantomíma, parodovanie božstiev).
- Divadlo v antickom Grécku a Ríme.
- Poznať súvis medzi gréckym divadlom a kultovými obradmi.
- Poznať rok počiatku histórie podľa tradície, ako aj prvú známu osobnosť, ktorá prvýkrát vystúpila pred verejnosťou (r. 534, grécky herec Thespis).
- Ovládať rozvoj gréckeho divadla Thespisovým pričinením.
- Poznať pôvod komédie a jej najvýznamnejších predstaviteľov v antickom Grécku (Aristofanes, Menandros).
- Zdôrazniť vplyv antropocentrizmu v gréckom umení, teda aj v divadle.
- Rímske divadlo.
- Poznať vplyvy, ktorými prešlo rímske divadlo (Etruskovia, Gréci).
- Vedieť z poznaného a naučeného odvodiť pojem „herec“.
- Vedieť charakterizovať rímske, respektíve latinské divadlo.
- Vedieť uviesť najvýznamnejších autorov latinských komédií (Terentius, Plautus) a latinských tragédií (Seneca).
- Vedieť charakterizovať *atelánsku frašku* a uviesť jej hlavných predstaviteľov (Livius Andronikus).
- Ovládať, ako sa mení charakter latinského divadla spolu s rozmachom Ríma.
- Stredoveké divadlo.
- Poznať základnú súvislosť medzi umením (divadlo) a vznikom kresťanskej kultúry.

- Vedieť rozdeliť stredoveké divadlo na *plebejské* - svetské (žánre: *fraška, pastorály*) a náboženské (žánre: *mysteriá, mirákuly, morality*).
- Vedieť charakterizovať náboženské aj svetské stredoveké divadlo, ako aj vysvetliť ich jednotlivé žánre.
- Uviesť a opísať priestory, ktoré využíva stredoveké divadlo.
- Renesančné divadlo.
- Vedieť stručne vo všeobecnosti charakterizovať renesančné divadlo.
- Opísať a charakterizovať komédiu *dell'arte*.
- Vedieť vymenovať a vysvetliť typy postáv komédie *dell'arte* (Dottore - karikatúra lekára, Pantalón - kupec...).
- Vedieť charakterizovať *Alžbetínske divadlo* (kde vzniklo, po kom je pomenované, kto bol jeho hlavný predstaviteľ).
- Charakterizovať dielo W. Shakespeara. Vedieť uviesť renesančných autorov a diela iných krajín najmä Španielska (Lope de Vega, Miguel de Cervantes, Pedro Calderón de la Barca).
- Vedieť charakterizovať pomery v divadle Španielska tohto obdobia.
- Barokové divadlo.
- Poznať meno a dielo hlavného predstaviteľa barokového divadla Alexandra Hardyho. Poznať reformu divadla tohto obdobia zásluhou A. Hardyho.
- Divadlo v období od baroka po preromantizmus.
- Poznať myšlienkový prúd racionalizmus a jeho vplyv a odraz v divadle tohto obdobia v jednotlivých krajinách (Francúzsko, Nemecko, Taliansko).
- Poznať situáciu vo francúzskom divadle a osobnosti francúzskeho divadla tohto obdobia (Denis Diderot, Voltaire, Pierre Corneille, Jean Racin a Jean Baptiste Poquelin – Molière).
- Vedieť stručne charakterizovať každého autora.
- Predovšetkým ovládať dielo a spôsob tvorby J. Molièra.
- Poznať situáciu v nemeckom divadle 18. storočia a osobnosti, ktoré toto obdobie v divadle formovali (Johann Christoph Gottsched, Gotthold Ephraim Lessing).
- Poznať ideu a predstaviteľov hnutia Sturm und Drang.
- Poznať situáciu v talianskom divadle 18. storočia a osobnosti, ktoré toto obdobie formovali (Goldoni, Gozzi).
- Vedieť charakterizovať dielo a spôsob tvorby Carla Goldoniho.
- Porovnať štýl týchto dvoch talianskych autorov.
- Vedieť vymenovať a charakterizovať typy hrdinov klasicizmu.
- Divadlo v 19. storočí (romantizmus, realizmus).
- Vedieť uviesť neformálne rozdelenie 19. storočia na romantizmus ako prvú polovicu 19. storočia a realizmus ako druhú polovicu 19. storočia.
- Vedieť charakterizovať romantické divadlo, romantickú drámu, romantického hrdinu.
- Poznať meno priekopníka modernej réžie - Karla Immermana.

- Vedieť opísať novú hereckú techniku, ktorú priniesla romantická dráma.
- Uviesť hlavných predstaviteľov romantickej drámy a ich dielo (Francúzsko: V. Hugo, A. Dumas st., A. de Musset, A. de Vigny, Scribe; Anglicko: G. G. Byron, P. B. Shelley; Rusko: A. S. Gribojedov, A. S. Puškin, M. J. Lermontov).
- Charakterizovať realizmus v divadle a ovládať hlavných predstaviteľov realistickej drámy (Francúzsko: E. Zola, H. de Balzac; Rusko: N. V. Gogol', A. P. Čechov, A. N. Ostrovskij, L. N. Tolstoj, M. Gorkij; Nórsko: H. Ibsen, B. Björnson; Írsko: G. B. Shaw, O. Wilde).
- Premeny divadla v 20. storočí.
- Vedieť charakterizovať divadlo v 20. storočí, čerpanie námetov, spôsob tvorby, vplyvy.
- Vedieť uviesť vplyvy prvého obdobia (1. polovica 20. storočia) na divadlo (symbolizmus, futurizmus, kubizmus, dadaizmus, surrealizmus).
- Stručne charakterizovať jednotlivé avantgardné smery a ich vplyv na divadlo v tomto období.
- Poznať meno vtedy najznámejšieho režiséra a herca v Európe, ktorý presadzoval realistickú metódu v divadle K. S. Stanislavského.
- Poznať a vymenovať dramatikov tohto obdobia (napr. G. Apollinaire, J. Cocteau, A. Breton).
- Divadlo po II. svetovej vojne.
- Poznať a vedieť charakterizovať *divadlo absurdity* a uviesť predstaviteľov (S. Beckett, E. Ionesco, A. Adamov, H. Pinter).
- Vedieť vymenovať ďalšie divadelné druhy, ktoré sa v tomto období formujú: balet, opereta, pantomíma, hudobné divadlo.
- Vedieť uviesť mená a diela najväčších dramatikov tohto obdobia v jednotlivých krajinách, ako aj charakteristiku ich tvorby (Amerika: E. G. O'Neill, A. Miller, T. Williams, T. Dreiser, P. Green, W. Saroyan; Sov. zväz: V. V. Majakovskij, Bulgakov, Višňovský, Katajev, Stanislavskij; Španielsko: F. G. Lorca; Anglicko: T. Eliot, N. Coward; Francúzsko: J. P. Sartre, A. Camus; Nemecko: B. Brecht).

3 ÚPRAVY CIEĽOVÝCH POŽIADAVIEK NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI MATURANTOV Z DEJÍN UMENIA PRE ŽIAKOV SO ZDRAVOTNÝM ZNEVÝHODNENÍM

Žiaci so sluchovým postihnutím

2.10 Vývin hudby v dejinách kultúry

Cieľové požiadavky sa plnia s prihliadnutím na druh a stupeň sluchového postihnutia.

Požiadavky, ktoré vyžadujú auditívnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú (podľa druhu a stupňa postihnutia).

Žiaci so zrakovým postihnutím

Požiadavky, ktoré si vyžadujú vizuálnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú (podľa stupňa zrakového postihnutia).

Žiaci s telesným postihnutím

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s vývinovými poruchami učenia

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci chorí a zdravotne oslabení

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami správania

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami aktivity a pozornosti

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.